

Вивчення героїчного минулого в контексті національно-патріотичного виховання студентської молоді

С.В.ДІДОВИЧ

Електромеханічний технікум

Харківської національної академії міського господарства

Наприкінці ХХ ст. Україна вступила в діалог зі світом як самостійна і незалежна держава. І для збудування власного майбутнього необхідно пам'ятати своє історичне минуле. Любов до рідної землі, отчого краю, де виросла людина, світлої пам'яті своїх предків, відчуття належності до свого народу - природні почуття людини, що живлять її патріотизм. Процес національно-патріотичного виховання студентської молоді нерозривно пов'язаний із вивченням та використанням краєзнавчих матеріалів, зустрічами з живими учасниками минулих подій.

Особливо це стосується героїчного минулого нашої держави та Харківщини зокрема. Сьогодні в багатьох навчальних закладах створені музейні кімнати, які розкривають погляд в минуле. Вони стали осередком патріотичного виховання студентської молоді.

Не винятком став і наш навчальний заклад, де створено музей бойової слави.

Героїчне минуле і сучасність. Ці два слова стоять поруч, коли ви заходите до музею. Його було створено в 1987 р. Експонати музею розповідають нам про славетне минуле 142-го гвардійського Орденів Богдана Хмельницького та Олександра Невського штурмового авіаполку. Чому саме цього бойового підрозділу? Справа в тому, що поперше, він був сформований у листопаді 1941 р. на базі Харківського авіаційного училища. А по-друге, в нашому технікумі у 80-х роках працював ветеран полку Шур Михайло Захарович, колишній льотчик цього полку. За його підтримки група викладачів та студентів почала збирати матеріали для музею. Було написано багато листів, отримано чимало бандеролей та посилок. Про що ж нагадують нам фотографії, листи, експонати?

Як згадувалось, створений полк був наприкінці 1941 року. Напередодні захоплення міста Харкова гітлерівцями військове училище льотчиків було передислоковане до міста Красноярська. Спочатку полк мав назву 673 авіаційний полк нічних бомбардувальників. Першим командиром полку був капітан М.Рубцов. Бойове хрещення полку відбулося 15.01.1942 р. в боях під м. Новгородом. Протягом війни полк брав участь у всіх найважливіших військових операціях, таких, як битва за Москву, Курська битва, Дніпровська, Корсунь-Шевченківська,

Берлінська та Празька операції. Особливо зазначимо участь полку у визволенні України та рідного Харкова. У полку за час війни 12 осіб отримали звання Героя Радянського Союзу. Серед них: командир полку Матіков А.П., штурмани Суворов А.Я., Єлісєєв Н.Т., командири ескадрилій Александров Г.П., Алексєєв П.Ф., Носков Н.І., Рогожин А.А., Рібаков А.Ф., командири ланок Мушніков Г.І., Алехнович С.А., Балабін Ю.Н., льотчик Дженчирадзе І.К.

У другій половині 1942 р. полк отримав на озброєння літаки ІЛ-2. Вороги називали цей літак «чорною смертю». З цього моменту почалася славетна історія штурмовиків. ІЛ-2 був озброєний двома гарматами, трьома кулеметами, під крилами мав бомби та вісім реактивних снарядів. Кожен третій льотчик в роки війни, який воював на ІЛ-2, отримав звання Героя Радянського Союзу, а з 65 льотчиків, отримавши це високе звання двічі, 1/3 були штурмовиками.

142 полк за бої на Курській Дугі отримав почесне звання «Гвардійського». На той час у складі фашистських повітряних сил з'явилися сучасні нові літаки, які прибули із Західного фронту (Франція та Норвегія). В жорстоких боях штурмовики 142-го проявили героїзм та відвагу. В ті серпневі дні 1943-го відзначилися льотчики С.Володін, А.Матіков, С.Мельніков, М.Степанов, М.Одінцов, Н.Опришко, М.Токаренко...

Утриманню м.Харкова німецьке командування приділяло особливе значення. Вважаючи його «східними воротами» України. Сюди були кинуті елітні підрозділи СС. Штурмовики 142-го постійно наносили удари по ворогу в районах Сокольники, Померки, Основа, Безлюдівка, Рогань. 10 серпня 1943 р. по цих місцях було зроблено концентрований авіаудар, в якому брали участь ескадрилії капітана Г.Кришталенко, капітана М.Степанова, лейтенанта М.Луганського. В боях під Харковом відзначився комеск Н.Євсюков, який 15 серпня 1943 р. в районі Чугуїв - Рогань знищив декілька ворожих автоколон та підбив 3 літака. За це комеск отримав звання Героя Радянського Союзу.

Про складність бойових обставин тих часів свідчить оперзведення №20 штабу 142 шап від 07.08.43 р.: «В течение дня полк произвел 34 самолетовылета... В результате уничтожено 55 машин, 50 орудий, 63 артточки, 9 танков, около 400 солдат противника. Не вернулись с боевого задания командир полка майор Козлов, лейтенант Пономарев, воздушные стрелки Хамзин, Оськин, Гришин, Голубев...» У битві за Дніпро подвиг Гастелло повторив льотчик 142 шап Дженчирадзе І.К. З моменту організації полку у 1941 р. і до кінця війни в живих залишилось тільки 2 льотчики: майори Єлісєєв Н. та Александров Г. Після Харкова були ще Кіровоград і Корсунь-Шевченківський, Умань і

Львів, Сандомір і Бреслау, Прага і Берлін. Свій останній бойовий виліт льотчики полку здійснили 9 травня 1945 року на Прагу.

Коли я дивлюсь на сивого ветерана, який 9 травня йде вулицею з високо піднятою головою, і металеві нагороди блищать на його костюмі, я завжди хвилююсь і довгим поглядом проводжаю його стареньку постать. Щастя тобі, чоловіче. Твій подвиг ми будемо пам'ятати завжди.